

THE MAIN VALUES IN THE LIFE OF THE ADOLESCENT

PRINCIPALELE VALORI DIN VIAȚA ADOLESCENTULUI

Lucia BÎTCA

Universitatea Pedagogică de stat „Ion Creangă” din Chișinău, Doctorand,

Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor (MOLDOVA)

E-mail: luciabitca@gmail.com

ORCHID ID: 0000-0002-2801-4039

CZU:37.013.73

Rezumat

Valorile personale sunt un instrument puternic ce influențează viața fără să știi dacă nu ești conștient că ele există și dacă nu știi care sunt prioritare pentru tine. Ele sunt standardele pe care și le definește fiecare pentru a trăi conform lor și influențează adesea atitudinea și comportamentul nostru. Ele sunt cele care ne influențează deciziile de viață. Și tot ele ne conturează unicitatea și ne definesc autenticitatea.

Cuvinte-cheie: valori personale, adolescent, vârsta adolescentină.

Abstract

Personal values are a powerful tool influencing life without knowing whether we are aware that they exist and which ones are our priorities. They are the standards we define for ourselves in order to live by them and often influence our attitudes and behaviour. They are the ones that influence our life decisions. They also shape our uniqueness and define our authenticity.

Keywords: Personal values, teenager, teenage age.

Introducere

Valorile personale se conturează în copilărie, de la o vârstă foarte fragedă. Părinții sunt cei care contribuie la construirea primului set de valori, în copilăria noastră. Unele valori dobândite în copilărie nu se păstrează. De exemplu: de la o vârstă încolo „obedița” (sau a asculta de părinți) poate părea că ne împiedică să creștem, să ne dezvoltăm așa cum ne dorim, stă în calea curiozității și setei de cunoaștere, drept pentru care o ștergem de pe listă și răspundem cu „nu vreau” la cerințele părinților.

Valorile se transformă odată ce înaintăm în vârstă. Adolescența este o perioadă foarte importantă din viață, când află cine ești și definești cine vrei să fii.

1. Studiul valorilor din viața adolescenților

Prin acest studiu ne-am propus să identificăm viziunile elevilor referitor la valori, în vederea stabilirii priorităților specifice vârstei adolescente. Scopul studiului este de a identifica principalele valori ale elevilor din ciclul gimnazial, în vederea prevenirii situațiilor de criză educațională între actorii câmpului educațional (părinți, elevi, cadre didactice).

1.1. Organizarea cercetării experimentale

Eșantionul supus studiului este format din 60 de elevi din municipiul Chișinău, elevi ai claselor a VII-a, a VIII-a și a IX-a, adolescenți cu vârste cuprinse între 13 și 16 ani.

În baza listei de mai jos (Tab.1), care numără 70 de valori, participanții au fost rugați să aleagă valorile după anumite condiții, analizând mai ales comportamentul propriu și excluzând în mod intenționat orice definiție a termenilor înainte de a face alegerile respective.

Tabelul 1. Lista de valori

Adaptabilitate	Echilibru	Libertate	Respect
Adevăr	Echipă	Loialitate	Respect pentru sănătate
Ajutor	Egalitate	Modestie	Sănătate
Ambiție	Energie	Naivitate	Sensibilitate
Bucurie	Excelență	Obiectivitate	Seriozitate
Calm	Experiență	Onoare	Siguranță
Capacitate de a asculta	Familie	Optimism	Sinceritate
Capacitatea de a glumi	Fericire	Organizare	Sociabilitate
Contribuție	Frumusețe	Pace	Solidaritate
Corectitudine	Generozitate	Pasiune	Spirit de echipă
Creativitate	Independență	Perfecționism	Spirit de organizare
Cunoaștere	Indiferență	Persistență	Spiritualitate
Curaj	Individualitate	Practic / Funcționalitate	Succes
Curiozitate	Inspirație	Prietenie	Toleranță
Determinare	Integritate	Prosperitate	Tradiție
Devotament	Inteligență	Punctualitate	Tupeu
Disciplină	Încredere	Răbdare	
Diversitate	Înțelepciune	Recunoaștere	

1.2. Rezultatele cercetării experimentale de constatare

Investigația realizată este un studiu constatativ, participanții au fost rugați să aleagă în baza listei de valorile, acele 3 valori care îi reprezintă cel mai bine; o valoare care este prezentă în viața elevului cu prisosință și o valoare care nu este prezentă, dar pe care dorește să o dețină; să aleagă trei valori pe care le dețin prietenii săi; trei valori care se întâlnesc în familia elevilor și trei valori observate la cadre didactice.

În urma analizei datelor înregistrate și a rezultatelor obținute (Tab.2), observăm că cel mai frecvent sunt nominalizate valorile: „ajutor” cu 39 alegeri, constituind 65 % din totalul elevii participanți; fiind urmată de valoarea „răbdare” cu 38 alegeri (63 %); „prietenie” cu 35 alegeri (58 %); „curaj” cu 34 alegeri (56 %).

Astfel putem remarca faptul că 65 % dintre adolescenții participanți au ales valoarea „ajutor”, ceea ce semnifică că primordial pentru ei este nu doar de a oferi, dar și de a primi ajutor din partea celor din jur, nevoia de susținere și suport fiind incontestabilă. „Răbdarea” a marcat 38 de alegeri din cei 60 de elevi care au participat la studiu, ceea ce ar semnifica un

semn al înțelegerii, al înțelepciunii și al puterii interioare, „a avea răbdare” are foarte mult de-a face cu a trăi momentul prezent.

Tabelul 2. Cele mai abordate valori ale adolescenților

Top 10 cele mai frecvent nominalizate valori		Top 10 cele mai rar nominalizate valori	
Valori	Alegeri	Valori	Alegeri
Ajutor	39	Tradiție	1
Răbdare	38	Spiritualitate	1
Prietenie	35	Solidaritate	1
Curaj	34	Recunoaștere	1
Capacitatea de a glumi	29	Diversitate	1
Bucurie	27	Prosperitate	1
Fericire	25	Determinare	0
Încredere	25	Integritate	0
Inteligență	24	Persistență	0
Familie	23	Practic / Funcționalitate	0

Valorile „prietenie” (58 %) și „curajul” (56 %), pentru adolescenți reprezintă de fapt fundamentul atitudinilor tinerilor, precum și portretul dezirabil pe care ei îl atribuie celorlalți. În cadru mai larg totuși, este important de remarcat că „ajutorul” este o valoare fundamentală a adolescenților, iar prezența ei în cadrul autodefinirii generației 13-16 ani este surprinzătoare.

La celălalt capăt al listei de valori care îi descriu pe adolescenții care au participat la acest studiu se regăsesc o serie de elemente precum „tradiția” menționată o singură dată, la fel ca „spiritualitatea”, „solidaritatea”, „recunoașterea”, „diversitatea” și „prosperitatea”. Ar putea fi vorba de răzvrătirea specifică vârstei dar este de remarcat ca oricât de mult ne displace să recunoaștem, viața condusă de tradiții este specifică mediului rural și segmentului de vârstă de peste 50 de ani. În același timp, poate fi vorba și de o oarecare lipsă de participare în activitățile tradiționale sau poate chiar o lipsă totală de manifestare a tradiției în viața lor educațională și socială. Iar valorile: „determinarea”, „integritate”, „persistență” și „practic/funcționalitate” nu au fost deloc alese în cazul condițiilor menționate de către adolescenți. În cadrul primelor alegeri realizate, elevii trebuiau să aleagă 3 valori care îi reprezintă cel mai bine (Tab.3).

Tabelul 3. Principalele valori ale adolescenților

Valori	Alegeri	Procentaj
Prietenie	14	23 %
Curaj	14	23 %
Bucurie	9	15 %
Ajutor	8	13 %
Fericire	8	13 %
Familie	7	12 %

Frumusețe	7	12 %
Sănătate	6	10 %
Succes	6	10 %
Capacitate de a glumi	6	10 %

Analizând rezultatele obținute (Tab. 3), observăm că pe adolescenții îi reprezintă valorile: „prietenie” și „curaj” cu 14 alegeri fiecare, constituind 23 % din totalul elevii studiați; o altă valoare care îi reprezintă pe 15 % dintre adolescenți este „bucuria”, iar pentru valorile „ajutor” și „fericire” s-au obținut 13 %. Importante pentru elevi sunt și valorile: „familie” și „frumusețe”, desemnând a câte 12 %, iar „sănătatea”, „succesul” și „capacitatea de a glumi” marchează a câte 10 %. Ceea ce denotă faptul că la vârsta adolescentină, aceste valori ilustrează portretul tânărului modern.

2. Cultivarea valorilor personale la nivel de instituție, țară

La fel cum familia cultiva un set de valori și școala (spațiul, profesorii și orele de curs) poate cultiva valori. De exemplu o ora deschisă în care elevul este încurajat să își exprime părerea și să lucreze în echipă cultivă valori precum „deschidere”, „nonconformism”, „creativitate” și „încredere în sine”. O oră în care elevul este încurajat să asculte și să păstreze ordinea și liniștea cultivă valori precum „tradiționalism”, „securitate”, „autoritate”, „conformitate”. Dacă valorile adolescenților nu coincid cu cele cultivate de școală la care învață, pentru a echilibra balanța, elevii se pot implica în afara programului școlar, în activități extracurriculare.

Și la nivel de țară se pot identifica și cultiva anumite valori în funcție de oamenii model mediatizați și de legile statului. De exemplu: o lege socială ce acordă o susținere financiară motivantă tinerelor mame, va cultiva valori precum „familia” și va încuraja creșterea natalității. Mediatizarea preocupării pentru aspectul fizic va cultiva valori precum „imaginea” ce poate genera probleme de alimentație incorectă din dorința de confirmare această valoare socială mediatizată. La rândul lor valorile personale, prin atitudini și comportamente, pot influența, de exemplu adoptarea unei legi.

CONCLUZII

În urma analizei și interpretării datelor studiului se relevă faptul că elevii resimt din ce în ce mai mult nevoia de interrelaționare, mai ales comunicare indiferent de mediul la care se raportează. Rezultatele studiului atrag atenția asupra tendinței spre libertate a elevilor, tendință specifică de altfel etapei de vârstă la care ne raportă (12-14 ani).

Există o oscilație între motivația intrinsecă și cea extrinsecă, în sensul că pe deoparte refuză autoritatea adulților, dar în același timp recunosc că, constrângerile exterioare, regulate sunt cele care îi determină la un comportament adecvat.

La această vârstă elevii au capacitatea de a discerne între valoare și nonvaloare în sensul că aderă la sistemul axiologic universal: Bine, Adevăr, Frumos, Libertate, Egalitate, Fraternitate și resping nonvalorile: minciuna, violența, înjurăturile, jignirile, discriminarea etc.

Concluziile studiului ne determină a atrage atenția școlii și familiei asupra rolului deosebit de important pe care îl au la această vârstă în viața tinerilor.

Tinerii își doresc să petreacă mai mult timp cu familia, părinții fiind modele de viață. Dat fiind acest fapt comunicarea cu părintele, capacitatea acestuia de a-i explica copilului importanța pregătirii școlare în viața lui sunt parte importantă.

Comunicarea școală – familie, crearea unei relații de parteneriat părinte – profesor poate contribui în mod hotărâtor la formarea personalității tânărului.

Atragem atenția asupra necesității creării unui echilibru între înțelegere și exigență, libertate/autoritate, instrucție și educație, pedeapsă/recompensă atât în cadrul școlii cât și a familiei, acestea întreținute fiind de o permanentă comunicare cu elevul și tratarea acestuia ca un partener egal la propria sa educație. Elevul trebuie să simtă și să înțeleagă că cerințele adultului sunt utile și necesare pentru formarea lui.

BIBLIOGRAFIE

1. BĂBAN, A. Consiliere educațională, Cluj-Napoca, 2003. 311 p. ISBN 973-0-02400-6.
2. BIRCH, A. Psihologia dezvoltării. București: Ed. Tehnică, 2000, p.48-49. ISBN 9733114421.
3. DINCĂ, M. Adolescenții într-o societate în schimbare. București: Paideea, 2004, 167 p. ISBN 973-596-201-2.
4. MODREA, M. Imagine de sine și personalitate în adolescență. Studii teoretice și experimentale. Focșani: Aliter, 2006, 222 p. ISBN 973-97931-7-7.
5. ȘCHIOPU, Ursula, VERZA, E. Adolescența. Personalitate și limbaj. București: Albatros, 1998, 290 p. ISBN-973-24-0072-2